

РЕШЕНИЕ

№ 1190

гр. Перник, 14.11.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЕРНИК, II ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на деветнадесети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Симона Пл. Кирилова

при участието на секретаря ЕМИЛ Н. КРЪСТЕВ
като разгледа докладваното от Симона Пл. Кирилова Гражданско дело № 20211720104811 по описа за 2021 година

Производството е по реда на чл. 235, ал. 1 ГПК.

Образувано е по искова молба, предявена от Р. Й. Р. срещу Д. Н. Н..

В исковата молба се твърди, че страните са родители на малолетната Н. Р. Р., родена на ***** г. Ищецът изяснява, че страните са разделени, като помежду им е утвърдено споразумение, по силата на което упражняването на родителските права било предоставено на майката, а на бащата бил определен режим на лични контакти, изменен с решение от 26.06.2019 г.

Изложени са твърдения, че ответницата, на която са предоставени родителските права, не полагала адекватни грижи за детето – negliжира хигиената му, облича го със стари дрехи (при наличие на нови, закупени от бащата). Посочва, че майката възпрепятствала определения режим на лични контакти, обиждала пред детето баща му и неговите родители и настройвала дъщерята против тях. Същевременно, изложени са твърдения за системно осъществявани по отношение на детето актове на физическо, психическо и емоционално насилие – както от майката, така и от мъжът, с когото същата понастоящем живее на семейни начала.

Поддържа се, че поведението на ответницата се отразявало върху представянето на детето в училище и взаимоотношенията му с другите деца – момичето крадяло вещи от съучениците си и отказвало да работи в час, с обяснения „не искам да съм при мама“, в резултат на което майката преместила детето в друго училище. Посочва се, че детето е започнало и да се самонаранява – отново обяснявайки действията си с нежеланието да живее при майка си. Желанието на детето да живее с баща си било установено и от специалист по

клинична психология.

Ищецът поддържа, че разполага с по-подходящи битови условия за отглеждане на детето, както и с подкрепата на разширеното си семейство.

При изложените твърдения и подробни правни съображения се иска упражняването на родителските права да бъде предоставено на бащата на детето, като се определи режим на лични контакти с майката. Иск се ответнищата да бъде осъдена да заплаща издръжка на дъщеря си в размер на 200 лв., считано от влизане на решението в сила. Претендират се разноски.

Ответната страна в отговора на исковата молба, подаден в срока по чл.131, ал.1 ГПК, изразява становище за неоснователност на исковете и оспорва изцяло обстоятелствата, изложени в ИМ. Твърди, че от раждането на детето именно майка му е полагала основните грижи за него, а бащата често бил ангажиран с пътувания в чужбина, включително и до настоящия момент. Изразява становище, че полага старателни грижи за хигиената, възпитанието и развитието на детето, като за преместването в различни учебни заведения съществували основателни причини – тормоз от страна на персонала в градината по отношение на децата, по повод на които събития ищецът същевременно не предприел никакви действия.

Излага твърдения, че бащата многократно е удрял дъщеря си и не познавал навиците ѝ. Оспорва да е възпрепятствала контактите между баща и дъщеря, като твърди, че ищецът често не спазвал режима на лични контакти. Поддържа, че ищецът често е връщал детето болно и с кашлица, оставял я без надзор, редовно я взимал по строителни обекти, където работел и където обстановката не била пригодена, а опасна за деца, в следствие на което детето се е наранявало. Споделя и за други инциденти, които детето е претърпяло, докато е било при баща си – падане от колело, поради оставянето му без надзор, ухапване от куче по лицето и ръката, без бащата да я заведе на лекар след това, притискане на ръката с врата при баба си и дядо си, като синините по ноктите били прикрити от тях с лак за нокти, завеждане на детето на басейн от баба му и леля му, докато е с гипс на ръката, като от водата гипсът паднал, и др. Същевременно се твърди, че ищецът и родителите му настройвали детето срещу майката, а ответнищата била удряна и обиждана. Моли предявеният иск да бъде отхвърлен.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото относими доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК и чл. 12 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Районен съд Перник е сезиран иск с правно основание чл. 127, ал. 2 СК, вр. чл. 59, ал. 9 СК.

Мерките относно упражняването на родителските права и режима на лични отношения следва да бъдат съобразени с висшия интерес на детето. Ето защо, ако обстоятелствата, които са обусловили тяхното определяне, се изменят, поставя се въпросът за **ефикасността** на мерките, респ. **тяхната промяна, съобразно променените обстоятелства**, които се отразяват върху детето. Тези обстоятелства могат да имат най-различна проявна форма, като неизчерпателно същите са обобщени от съдебната практика –

отнасящи се до възпитателските качества на родителите, до социалната или битовата среда, ефикасността на вече определените мерки и др. Примери за такива обстоятелства са влошаването/подобряването на условията на живот при единия родител – не само жилищни, битови и материални условия, но и социалната среда, привързаността и емоционалният фон в дома; загубата на авторитет и затрудненията единият родител да се справи с проблемно поведение на детето, а другият родител да е в състояние да повлияе положително (така и т. V от ППВС № 1/1974 г.). Решението за предоставяне упражнението на родителските права спрямо децата на единия родител следва да се основава на интересите на децата, преценени с оглед родителски качества; полагане на грижи и умения за възпитание; подпомагане подготовката за придобиване знания, трудови навики и др.; морални качества на родителя; социално обкръжение; битови условия; възраст и пол на децата; привързаност между деца и родители; помощ на трети лица и др. От значение при определяне на мерките за упражняване на родителските права са не отделни обстоятелства, а **съвкупността** от обстоятелствата на разглеждания случай.

Най-добрият интерес на детето е определен в § 1, т. 5 ЗЗакрД, като преценка на неизчерпателно изброени в разпоредбата обстоятелства – желанията и чувствата на детето, физическите, психическите и емоционалните потребности на детето, възрастта, пола, миналото и други характеристики на детето, опасността или вредата, която е причинена на детето или има вероятност да му бъде причинена, способността на родителите да се грижат за детето, последиците, които ще настъпят при промяна на обстоятелствата.

Не се спори, а от представените писмени доказателства се установява, че страните са родители на малолетната Н. Р., род. на ***** г., като по силата на утвърдено помежду им споразумение упражняването на родителските права било предоставено на майката, а на бащата бил определен режим на лични контакти, изменен с решение от 26.06.2019 г. по гр.д. № 6792/2018 г. на ПРС. Определената издръжка е изменена с Решение от 04.03.2022 г. по гр.д. № 6427/2021 г. по описа на РС-Перник в размер на 220 лв., платима от бащата.

Към исковата молба е представен протокол от 08.03.2021 г. за проведена психологична консултация в детето, видно от която детето се намира в много близка емоционална връзка със своя баща, чувства се добре прието в новото му семейство и дом, а привързаността към него е отговор на внимателна грижа и подкрепа, която бащата показва. Същевременно, макар да изпитва привързаност към своята майка и разширеното ѝ семейство, се забелязва емоционален конфликт у детето, поради поведението на майката и прилагането на неподходящи възпитателни въздействия, включително отчуждаващи спрямо бащата, забелязват се нежелателни процеси на идентификация с държането на майката, които водят и до затруднената му адаптация в училище. Детето не отрича своята майка и желанието си да бъде и с нея, но спонтанно изразява желание детето да живее основно при своя баща.

Видно от удостоверение на ОДМВР-Перник, в периода от 2019-2022 г. на Национален телефон 112 има постъпвали сигнали от Р. Р. във връзка с неизпълнение на съдебно решение на ПРС, със съдържание, че бащата е възпрепятстван да вземе детето от майката. С цел осигуряване възможността за изпълнение на съдебното решение е образувано и изп.д. № 350/2021 г. по описа на СИС-Перник, видно от издаденото съдебно удостоверение /л.67/. По повод описаните случаи по реда на чл. 176 ГПК ответницата е дала обяснения, че бащата се е отметнал от уговорката, която са имали на конкретните дати /л. 106/. От показанията на свид. В. Р., се изяснява, че отв. Н. често е възпрепятствала упражняването на режима на лични контакти, което било и повод за подавани сигнали за съдействие до полицията, но е имало и случаи, в които по желание или необходимост на ответницата детето е било вземано от бащата и извън определения режим на лични отношения /л.106-107/. Същевременно в обясненията си, дадени по реда на чл. 176 ГПК –

л.106, ищецът *признава*, че е имало случаи, в които майката е позволявала бащата да вземе детето и извън режима на лични контакти, което признание съдът кредитира по реда на чл. 175 ГПК.

Под опис са представени писмени документи от ОУ „СВ. И. Р.“ – П. – доклади от класния ръководител, протокол от среща с училищен психолог, предложение за налагане на забележка, жалба от родител, уведомителни писма и др. /л. 68 и сл./, видно от които е открита процедура по чл. 199, ал. 1 ЗПУО за налагане на санкция „Забележка“ на Н. Р., като е изготвен и доклад от класния ръководител, че майката е проявявала неуважително поведение, звънейки в час по телефона, крещене и използване на обидни думи спрямо бащата /л.71/. Съдът не обсъжда същите досежно конкретната фактология, отразена в тях дали е било осъществено конкретно поведение на детето, но ги кредитира, наред с останалия доказателствен материал, на който същите изцяло кореспондират – в т.ч. показанията на училищния директор, разпитан като свидетел в с.з., като индигия за наличие на проблемно поведение и затруднена адаптация на детето в училище.

По делото са ангажирани редица писмени и гласни доказателства, относно извършвани разходи, трудова ангажираност, осигуряване и др., вкл. и социален доклад, с актуалните допълнения на социалния работник в о.с.з. на 16.02.2022 г., от които се установява, че битовите потребности на детето – жилищни нужди, храна, облекло, занимания, са обезпечени от родителите, всеки от които разполага с финансова възможност и подходящи битови условия за отглеждане на Н..

В процесния случай обаче въпросът за средата, в която следва да бъде отглеждано детето, е обусловен не от битовите условия /които всеки от двамата родители в еднаква степен има възможност да осигури/, а от наличието на здрава и стабилна емоционална атмосфера, съдействаща за нормалното психическо развитие и функциониране на детето. По делото са събрани редица доказателства – писмени и гласни, от които се изяснява, включително в контекста на изготвения социален доклад, че **отношенията между родителите са трайно влошени**, между тях липсва адекватна комуникация и обща визия и съгласие по основни въпроси относно отглеждането и възпитанието на детето, поставянето на единни правила и ясни граници. По този начин взаимно се уронва родителският авторитет, което естествено и **закономерно рефlekтира** върху емоционалните и поведенчески реакции на детето, в т.ч. незачитане на авторитети, трудности в училище и нарушена адаптация.

От социалния доклад, включително становището на социалния работник в о.с.з. на 16.02.2022 г., се установява, че Н. дава противоречиви обяснения за новите партньори на родителите си, както и за сестра си Б., в контекста на собственото си желание родителите ѝ да бъдат заедно. От заключенията на двете психологически експертизи обаче, категорично се установява, че Н. припознава новото семейство на баща си като собствено, изразява положително отношение, приемане и топлота към сестра си Б. и към новата партньорка на баща си. Установява се еднопосочно, че Н. е емоционално привързана **и към двамата** си родители, не отхвърля нито един от тях и не е налице симптоматика на родителско отчуждение, но изпитва по-голяма емоционална близост с баща си и изразява категорични предпочитания да живее с него. Същевременно, налице са индикации, че майката въвлча детето в ситуация на конфликт на лоялност, който на този етап *все още* не е ясно изразен /л.137/.

Съдът изцяло възприема обсъдените експертни изводи, доколкото същите са изготвени от вещи лица със специализации в областта съответно на клиничната и на детската психология, при спазване на съответните професионални стандарти, чрез съчетаване както на обективни, така и на проективни методики (в случая в.л. са използвали тематични и експресивни проективни методи) – тоест на база разнородни стимули и техники и чрез универсални стандарти, чрез които се установява информация за мисленето,

функционирането, мотивация и нагласи на детето.

Съдът **не** споделя доводите, изразени при оспорване на първоначалната СПхЕ, че детето предварително е било запознато с част от рисунките при психологическото тестиране, което да е повлияло върху крайния резултат. От една страна, данните, събрани чрез използването на обективните методи – психологическо интервю и тестове, се подкрепят напълно от данните, събрани чрез проективните рисуваелни методики. Проективните методики са изградени именно на база неопределеността и неструктурираността на стимулните материали, което изключва възможността за социално желателни отговори и изкривяване на резултатите, като изследваното лице отговаря на база вътрешната си мотивация и потребности, съобразно уникалната си личностова организация (Frank, L., 1939, Projective methods for the study of personality, Journal of Personality, Perry, B. E., Pollard, R. E, 1995, Childhood trauma, the neurobiology of adaptation, и др.). В случая резултатите от всички използвани в експертизата тестове кореспондират едни на други. От друга страна, изводите на първоначалната СПхЕ, се споделят изцяло и от повторното експертно заключение, използвало други проективни и обективни методики на изследване, различни от първоначалната СПхЕ.

Съдът кредитира обсъдените експертни заключения, доколкото същите са изготвени компетентно, изчерпателно и обосновано. Първоначалната експертиза е изготвена от клиничен психолог /съгласно данните, достъпни в Регистъра на вещите лица/, а повторната – от магистър по „Психология“ с допълнителни образователни степени, специализации и курсове в областта на педагогиката, детската психология, училищното консултиране и др. Оспорването на квалификацията на вещите лица в хода на процеса /л. 187, 197, 206, 212-213, 236/, е изцяло немотивирано, още повече, че още след първото оспорване вещото лице е представило удостоверение за специализациите си /л. 198/. Настояването заключението да бъде възложено на друг конкретен експерт и двукратното оттегляне /л.177,187,206/ на доказателственото искане за повторна експертиза, ако същата не е извършена от желаните от страната експерт, би поставило под съмнение обективността на такова заключение и би накърнило основни начала в процеса – състезателност и равенство на страните, включително принципа на чл. 6 ЕКЗПЧОС. Експертните констатации следва да бъдат оспорени чрез научни и логически аргументи, каквито в случая не са изведени.

Родителски капацитет, възпитателски качества и методи.

Всеки от свидетелите, воден от ищеца и ответницата, споделя впечатления, че детето иска да живее при съответния родител (по чиято инициатива е разпитван конкретният свидетел), и че съответният родител се справя с функцията си и притежава висок капацитет, противопоставяйки го на другия родител. Ето защо съдът кредитира техните показания в частта, в която сочат *непосредствени* фактически впечатления от родителите, от поведението на детето и отношенията му с родителите в различни ситуации, а не изказаните от свидетелите лични мнения и оценки.

В тази връзка съдът кредитира показанията на свид. В. Р. – по реда на чл. 172 ГПК, доколкото въпреки роднинската връзка с ищеца, същата много по-достоверно и логично споделя впечатления относно поведението на детето, като споделя детайли не само относно позитивното в поведението на детето, а и по отношение поведенческите проблеми и затрудненията, които то среща. Аналогично, при изслушването си по чл. 59, ал. 6 СК, както и при проведеното от двамата психолози интервю, ищецът Р. също споделя както позитивни, така и негативни преживявания у детето и оценява адекватно емоционалното му състояние. Идентични са и данните, събрани при изслушването на фактическата му съжителка К. М., която също споделя както за положителни, така и за отрицателни поведенчески прояви на Н., включително спрямо баща ѝ. В този смисъл, тази група гласни доказателствени средства изяснява много по-реалистично и достоверно състоянието на детето, динамиката във взаимоотношенията и семейната среда и е подкрепена от данните,

събрани чрез социалния доклад, писмените документи, изготвени от училищните власти, както и експертните заключения.

Втората група гласни доказателствени средства – показанията на свид. С., както и събраните чрез изслушване на отв. Н., изясняват, че детето се чувства много добре, а проблемните ситуации възникват единствено заради поведението на бащата и разширеното му семейство, респ. поведението на трети лица. Тези данни обаче не кореспондират на останалите доказателства. Данните за поведенчески проблеми, проблеми в социализацията и конфликти в училището **до степен** да се поставя въпросът за изключването и преместването на Н. в друго учебно заведение, както и данните от СПхЕ, **категорично** изясняват, че **детето преживява вътрешно** конфликта между родителите си, изпитва необходимост „да се справи“, да постави граница, да отстои и да заяви себе си, да се разграничи от конфликта. В този смисъл, данните на свид. С. че „детето е в *перфектно* състояние“; че „битовите условия за *перфектни*“, че „се справя *перфектно*“, че „няма проблеми с учебния материал“ съдържана намира за силно преувеличени, доколкото същите не отразяват в реалистична степен действителното психо-емоционално състояние на детето и семейната динамика, установено чрез останалите доказателствени източници, вкл. експертно изготвените.

Съгласно данните на допълнителните въпроси към СПхЕ, моделът на отношение към **авторитетите**, който Н. наблюдава у майка си, е насочен към разбиване на всякакви авторитети. Д. Н. се стреми да контролира всяка ситуация спрямо детето и това често е причина за негативно отношение към авторитетите, присъстващи в живота на детето – към авторитета на бащата и разширеното му семейство, на институциите и хората, които работят в тях, на училищното ръководство, към личния лекар. Аналогични са данните, събрани от повторната СПхЕ, както и при изслушването на майката по реда на чл. 59, ал. 6 СК, в рамките на която процедура ответницата непрестанно заявява, че отговорност и вина за всяка от възникналите конфликтни ситуации имат трети лица. От гласните доказателства и двете СПхЕ се установява, че този модел детето **пренася** във взаимоотношенията си с учители, с бащата, видно от трудностите, които детето изпитва с дисциплината в училище и агресивните прояви и обидите спрямо бащата и трети лица.

В конкретния случай от писмените и гласните доказателствени средства, вкл. експертни заключения, социален доклад, доклади на училищните органи и разпита на директора на училището – свид. А. О., са налице категорични данни, че **детето изживява стресово** конфликтите и неразбирателството между родителите си и преминава през негативни състояния – конфликт на лоялност, емоционална тревожност, несигурност. При създалата се ситуация детето реагира по собствен начин, отражение на което е проблемното му поведение в училище – агресивни прояви, удряне на съучениците, неподходящи за възрастта интимни предложения, отправяни до съучениците от противоположния пол, нарушаване на дисциплината, отказ да изпълнява изискванията и задачите, поставени от учителите, във връзка с което и подаваните оплаквания от родители и учители свид. О. като директор, е сезирала и Отдел „Закрила на детето“, Комисия за борба с противообществените прояви и Педагогическа стая /л.155-156/. Свид. О. изяснява, че Н. се чувства самотна, объркана, уплашена, а децата не желаят да общуват с нея. Съгласно заключението на клиничния психолог в о.с.з. /л. 159-160/ агресията е защитна реакция спрямо връстниците, тъй като Н. не се чувства приета сред тях, а също така – отражение на поведението на възрастните, тъй като агресивното поведение не е даденост, а се усвоява от модела на поведение на възрастните. Поведението на детето не е израз на доминантност и манипулативност, а на необходимостта и собствения начин да се справи и разграничи от конфликта /л.174/.

В този смисъл, от двамата родители бащата дава по-реалистична и **адекватна оценка** и равностойка за вътрешното състояние на детето. Ищецът осъзнава, че конфликтът между родителите рефлектира неблагоприятно на вътрешното състояние на детето, че то е тъжно,

напрегнато, но се стареа да го прикрива /л. 15 от СПхЕ/, докато майката поддържа, че детето се чувства добре и „не го приема навътре“ /л.18 от СПхЕ/. В напълно идентичен смисъл са и данните, събрани чрез повторната експертиза и гласните доказателствени средства, в т.ч. изслушването на страните по реда на чл. 59, ал. 6 СК, както и в хода на устните състезания.

Аналогично, бащата споделя както позитивни, така и негативни оценки на динамиката между родителите, детето, социалното обкръжение, значението на собственото поведение в различните ситуации, включително осъзнава и признава необходимостта да ползва подкрепа чрез социалните услуги, докато при майката се наблюдава по-ниска степен на себerefлексивност и приписване в значителна степен резултатите от събитията на външни фактори. В този смисъл клиничният психолог по първоначалната СПхЕ /л. 16/ също е достигнал до заключение, че майката проявява занижено ниво на самокритичност.

Ответницата не осъзнава в пълнота значението на отношенията между родителите върху поведението и развитието на детето. Данни в този смисъл се установяват и от negliжирането от страна на ответницата на необходимостта от ползване на социални услуги. От социалния доклад се изяснява, че въпреки многократно постъпвалите в ОДЗ сигнали (общо 10, считано от м. 06.2017 г.), и насочването на родителите за ползване на социални услуги, вкл. психологическо консултиране, консултациите са били прекратени по желание на майката, която не осъзнава в пълна степен важността на психологическата подкрепа. Аналогични са и данните, събрани при спазване на принципа за непосредственост в настоящото производство, включително чрез психологическите експертизи. Макар да се твърди, че ответницата е проявила инициатива към подобни консултации – предоставяни от ОДЗ или от психолог в училище, въпреки заявената принципна готовност в хода на процеса, няма ангажирани доказателства и данни на практика такива да са били провеждани до приключване на съдебното дирене пред настоящата инстанция. Напротив, видно от съдържанието на предходно постановеното решение режима на лични отношения, към 2019 г. родителите са постигнали съгласие да бъдат включени към социални услуги за справяне с проблемите, но на практика отв. Н. е възпрепятствала нормалното протичане на социално-психологическата работа. Обсъдените доказателства, при тяхната съвкупна преценка и хронологична последователност, разкриват **трайна тенденция в субективното отношение** и поведението на ответницата да **подценява** значението и необходимостта от социално-психологическа работа с цел превенция на евентуално родителско отчуждение и друг потенциален риск за емоционалното и психическо развитие на детето. **Неосъзнаването** от родителя на вредните последици за детето от конфликта между родителите, несъдействието или активното противопоставяне срещу мерките за преодоляване на този психологичен проблем и отсъствието на готовност за продължаване на работата са показателни за отсъствието на родителски и възпитателски качества у съответния родител, като в посочения смисъл са и постановените по реда на чл. 290 ГПК Решение № 19/15.02.2019 г. на ВКС по гр. д. № 2578/2018 г., Решение № 111 от 28.05.2018 г. на ВКС по гр. д. № 4185/2017 г., Решение № 222 от 24.06.2015 г. на ВКС по гр. д. № 6894/2014 г., Решение № 60168 от 17.06.2021 г. на ВКС по гр. д. № 1486/2020 г. и др.

В контекста на гореизложеното, различни са житейските **стратегии и възпитателните методи** на двамата родители за справяне с проблемните ситуации и преодоляването на конфликти, в т.ч. и свързаните с детето. От данните, събрани чрез изслушването на страните, показанията на свид. О. и експертизите се установява, че ищецът реагира по-уравновесено, склонен е да изследва същността на проблема и да предприеме ненасилствени стратегии за справяне.

Съгласно психологическите експертизи, бащата зачита в по-голяма степен емоционалните преживявания и потребности на детето, приема детето такова, каквото е, проявява искрен интерес и вярва в него, зачита самостоятелността на детето и я поощрява, поставя умерени изисквания за подчинение и разумен режим от правила и норми и

стимулира неговата инициативност, който режим се счита **оптимален** за адекватна социална адаптация /л. 14 и сл. от първоначалната СПхЕ/. Същевременно при майката се наблюдава умерен интерес, недостатъчно поощрение на инициативността и самостоятелността на детето, преминава е оптималната психологическа дистанция между родител и дете – майката отнема възможността за самостоятелност на детето и осъществява хиперопека, проявява авторитарно и деспотично отношение, поставени са изисквания за безпрекословно подчинение, строг режим от правила и норми, без възможност за инициативност, като съгласно СПхЕ /л.17 от заключението/ този стил се счита за **изключително вреден** за адаптацията на детето във външния свят.

В този смисъл, обсъждайки взаимоотношенията с детето и родителските стилове, в заключителната си част двете експертизи са дали становище, че и двамата родители притежават положителни качества и умения, като родителският капацитет на бащата е на добро ниво, а на майката – на сравнително добро ниво.

Същевременно, налице са данни за **дезадаптивни** възпитателни методи, използвани от майката, включително и насилствени такива – че когато детето греши, се случва майката да я удря или рита, а междувременно партньорът ѝ се подиграва на детето, споделяно пред различните психолози. В този смисъл са становищата на двамата експерти по въпрос 8 от СПхЕ, показанията на свид. Р. и данните, събрани при изслушването на страните. Клиничният психолог – л. 159, е изразил становище, че това е агресивен подход към детето и по никакъв начин не би могъл да доведе до нещо градивно. По посочения въпрос в изслушването си майката признава, че се е случвало да пошляпва детето, доколкото според нея „всеки родител го прави“ /стр. 7 от протокола от с.з. на 28.09.2022 г./, да го скубе зад ухото /стр. 12 от протокола от с.з. на 19.10.2022 г./, като не изразява критичност срещу сочените физически методи на въздействие, а ги нормализира и рационализира.

Съдът взема предвид разпоредбите на чл. 19 от Конвенцията за правата на детето, както и чл. 11 от Общ коментар № 8/2006 на Комитета относно правото на детето на закрила от телесно наказание, и Общ коментар № 13/2011 относно правото на детето на свобода от всички форми на насилие. Нормите на Конвенцията имат пряко приложение във вътрешното законодателство на държавите, подписали Конвенцията. Комитетът по правата на детето към ООН неотклонно поддържа становището, че всички форми на насилие над деца, било то и леко, са неприемливи. Признакът „всички форми на физическо или психическо насилие“ не допуска никакъв диапазон за каквато и да е степен на легализиране на насилието над деца. В Общ коментар № 8 (чл. 11) Комитетът по правата на детето определя „телесното“ наказание всяко наказание, при което се използва физическа сила и което е предназначено да причини някаква степен на болка или дискомфорт, независимо колко лека е тя – включително „шамаросване“, „напляскване“, „скубане“ и др. По мнение на Комитета телесното наказание винаги е унижаващо. Забраната за използване на телесно наказание е уредена позитивноправно и в **чл. 125, ал. 2, изр. 2 СК**, която забранява на родителя да използва насилие, както и методи на възпитание, които уронват достойнството на детето. В унисон с международно приетите стандарти, текстът забранява не само физическото насилие над детето, но и използването на неподходящи методи на възпитание, които биха могли да причинят психическо нараняване.

По отношение твърденията за системно упражнявано домашно насилие от страна на ищеца ответницата е представила медицинска документация – л. 94 и сл., съгласно която се установяват „****“, във връзка с които срещу ищеца е било образувано на 31.05.2019 г. дело по реда на ЗЗДН – прекратено, поради депозиране на молбата извън месечния срок. От една страна, не са ангажирани доказателства, установяващи пълно и главно твърдения факт уврежданията да са причинени именно от поведението на ищеца на 12.04.2019 г., когато страните са били разделени, а от друга страна, делото по ЗЗДН съставлява факт, настъпил преди приключване на съдебното дирене по гр.д. № 6792/2018 г. на ПРС /04.07.2019 г./, с

което е изменен режимът на лични отношения между бащата и детето. Показанията на свид. Т. – колега на ответницата, в тази връзка не почиват на непосредствени впечатления, а са косвени и производни. Същите обаче са непоследователни и не съответстват на заявеното в молбата по ЗЗДН (видно от съдържанието, инкорпорирано в определението от 31.05.2019 г., с което производството по ЗЗДН е прекратено), като досежно конкретния случай свидетелят посочва, че отв. Н. му е споделила, че преди „3-4 години“ е имало насилие, когато „бащата на съпруга ѝ я е бутнал и започнал да я души“.

Липсват други доказателства, освен подадената молба по ЗЗДН и косвените, събрани чрез разпита на свид. Т., които да установяват възраженията ищецът да демонстрира тенденция към агресивно поведение и насилнически стратегии за справяне. Напротив, данните, събрани чрез социалния доклад и СПХЕ, са в изцяло противоположен смисъл, а именно – че бащата е по-спокоен и уравновесен и има адекватни житейски стратегии за справяне с конфликтите.

Изложеното в показанията на водения от ответницата свид. С., че детето било върнато от бащата болно, не може да обоснове извод за безотговорно отношение на бащата, тъй конкретните причини за влошаване на здравословното състояние на детето могат да бъдат най-различни, поради което да се приеме причинна връзка на заболяването с неизпълнение на задължението на бащата за полагане на грижи за детето, би било напълно хипотетично.

Социално обкръжение.

От събраните доказателства се установява, че Н. се чувства добре при разширеното семейство и на двамата си родители.

Същевременно детето припознава като семейство сестра си Б. и новата партньорка на баща си и майка на второто му дете – К., което пълно и главно се установява от двете психологически експертизи. Обстоятелството, че между тях съществуват здравословни взаимоотношения и приемане се установява и от разпита на свид. Р. – сестрата на ищеца, изслушването на ищеца и партньорката му. Първоначалните данни за амбивалентно отношение към К. и Б., се обясняват от социалния работник /л. 105/ и изслушания клиничен психолог с основното желание на Н. родителите ѝ да бъдат заедно, но и двете експертни заключения са категорични, че Н. изразява топло отношение и привързаност към партньорката на баща си и сестра си Б. и не ги отхвърля.

Различни от описаните са отношенията на Н. с новия партньор на майка си – В., с когото ответницата има взаимоотношения от 3-4 години. Пред различните психолози детето е споделяло, че не харесва новия приятел на майка си; че се случва когато не се справя добре с училището, майка ѝ да я удря, а „батко В.“ да ѝ се присмива и подиграва; че е била наказвана да яде супа, като в същото време самият той яде пред нея други вкусни неща, които Н. обича /л. 228/. Двукратно съдът е дал възможност и на двамата родители да осигурят явяването на партньорите за изслушване, но партньорът на майката не се е явил в с.з.

Съгласно установената съдебна практика, при спор относно упражняване на родителски права, съдът изследва и социалното обкръжение на родителя – хората, сред които детето ще расте и оформя житейски мироглед и навици. Затова съдът е длъжен да извърши преценка на бита, нравите, схващанията и манталитета на лицата, които влизат в обкръжението на родителя. Когато след раздялата помежду си родителите са сключили нов брак или са установили фактическо съжителство, то съпругът/съжителят на родителя се явява лице от най-близкото обкръжение на детето. Ето защо, с оглед обсъдените доказателства, събрани чрез социалния доклад, експертните заключения и свидетелските показания, както и при прилагане последиците по чл. 161 ГПК, за които страните са конкретно предупредени с Определение № 2994/25.08.2022 г. /л. 201/, съдът приема, че по

критерия „социално обкръжение“ предимство има бащата.

Мнението на детето.

Формирайки своето мнение, съдът следва да вземе предвид и желанието на детето да остане с единия родител, което желание обаче следва да се преценява наред с останалите данни, а не изолирано.

Категорично се установява, че Н. изпитва любов и привързаност **и към двамата си родители**. Доколкото детето обективно прекарва значително повече време с майката и ответницата в дълъг период е следвало да съвместява различни роли и функции, от една страна е нормално тя да налага повече правила и да се стреми да е водещ фактор на житейските параметри на детето; от друга страна разбираем е и стремежът на детето да прекарва повече време с баща си.

В конкретния случай обаче съдът счита, че желанието на детето да бъде в семейната среда на баща си е не емоционално увлечение, а е продиктувано и от други обективни обстоятелства, установени по делото. Тези обстоятелства са свързани с отношението на бащата към детето и взаимоотношенията между членовете на неговото семейство, обстоятелството, че същият вниква и зачита в по-голяма степен в емоционалните му преживявания и потребности, поставя разумен режим от правила и норми, поощрява неговата инициативност и самостоятелност, който стил се счита за оптимален за адекватна социална адаптация, съгласно данните от СПХЕ. Още повече, клиничният психолог е изяснил в с.з. /л. 159/, че ако желанието на детето е единствено емоционален изблик, същият не би се проявил в проективните методики, в които детето неизменно поставя баща си, респ. себе си с баща си, вкл. неговото семейство.

Както бе изложено по-горе, и двете страни разполагат с битови условия за отглеждане на детето, полагат материални грижи за него и обезпечават адекватно потребностите му от жилище, храна, дрехи, образование и извънкласни дейности.

Преимущество за майката в конкретния случай се явяват привързаността към нея, полът и възрастта на детето – момиче на 9 години, както и реално положената пълноценна грижа за отглеждането и развитието му, грижата за здравето му в годините, през които то живее с нея след раздялата на страните. Макар обаче детето да е установено в семейната среда на майката, в конкретния случай са налице данни, че там то не се чувства сигурно и спокойно, налице е авторитарен родителски стил, затрудняващ адаптацията във външния свят, както и косвени доказателства за упражнявани спрямо него насилствено (физическо и емоционално) поведение и страх у детето. Твърденията на ищцовата страна детето да е ставало свидетел на сексуални контакти между майката и новия ѝ партньор не се установяват пълно и главно, но са налице косвени данни, индициращи подобна възможност, събрани чрез експертните заключения, разпита на свид. Р. /л. 106-107/, както и разпита на свид. А. О. – училищния директор, свидетелстваща за неуместно поведение на детето спрямо връстниците му от противоположния пол /л. 155 /, което съгласно данните на вещото лице по повторната СПХЕ в с.з. /л. 236/, би могло да се отрази негативно и травматично.

Детето е привързано и към семейната среда на бащата, където се чувства психически спокойно и битово комфортно, бащата разполага с добър родителски капацитет, зачита личността на детето, приема го, разпознава нуждите му, насърчава самостоятелността и инициативността му, установява разумен и оптимален за социалната адаптация режим от правила и норми, в състояние е да повлияе положително на проблемното поведение на детето, същевременно има преимущество и по критерия „социално обкръжение“.

Ето защо, при преценка на съвкупността от обстоятелства на разглеждания случай, наред с изразеното от детето желание, съдът намира, че упражняването на родителските права следва да бъде възложено на бащата, където да бъде определено и местоживеенето на детето. Още повече, ако детето заживее в семейната среда на бащата, това няма да бъде

травмиращо преживяване, доколкото то няма да бъде поставено в напълно нови условия, промяната няма да е рязка и неблагоприятна, а детето припознава семейната среда на баща си, чувства се приета, има изградена емоционална връзка с баща си и разширеното му семейство.

Режим на лични отношения.

По отношение на майката следва да бъде определен подходящ режим на лични отношения. Нито една от страните не е предложила режим на лични контакти. Съгласно чл. 59, ал. 3 СК определянето на режима на личните отношения между родителите и децата включва определяне на период или на дни, в които родителят може да вижда и взема децата, включително през училищните ваканции, официалните празници и личните празници на детето, както и по друго време.

В конкретния случай съдът следва да се ръководи от висшия интерес на детето и да съобрази режима с потребностите и възрастовите му особености, както и съществуващата емоционална връзка между майката и дъщерята. Един **по-разширен** режим на лични отношения ще гарантира сигурност и стабилност, яснота и равнопоставеност на двамата родители. По този начин ще бъде защитен и висшият интерес на детето – важно е то да има контакт със семействата на двамата си родители, да поддържа автентичен контакт и с двамата, което е необходим фактор за неговото адекватно психо-социално развитие. Режимът на лични отношения на децата с майка им трябва да е възможно най-широк, но това не следва да влиза в конфликт с учебния процес на детето.

Майката следва да има възможност да взима при себе си детето с преспиване още в петъчния ден до неделния – през седмица.

В нечетните години, първата половина от коледната ваканция от 23.12. до 27.12. включително и първата половина от великденската ваканция, а в четните години – втората половина от коледната ваканция и втората половина от великденската ваканция. Чрез определения ежегоден режим през коледната ваканция на детето, се осигурява възможност едната година детето да празнува Коледа с бащата, а Нова година с майката, а на следващата – обратно.

Рожденият ден на детето безспорно е празник, наситен с изключителен емоционален заряд както за самото дете, така и за неговите родители. Това обосновава разширяването на режима на лични отношения между майката и детето, така че същият да отговаря в оптимална степен на емоционалните нагласи и потребности на детето за пълноценно общуване и с двамата родители. Следва да се вземе предвид и възрастта на детето, в която е нормално желанието му да избере приятелите и средата, в която да празнува – в дома, в който живее, или на друго място по негов избор, предвид наличието на съвременни пригодни за детски рождени дни увеселителни места. Ето защо следва да бъде определен отново режим на редуване на четни и нечетни години, в които съответният родител ще има по-голяма възможност да прекара време с него. По изложените съображения и с цел детето да не бъде лишено от присъствието на майка си в този ден, съдът счита за подходящо личните контакти между майката и детето на този личен празник да се осъществяват на всяка нечетна година, като на всяка нечетна година детето да бъде с майка си за рождения си ден.

Майката следва да има възможност да взима детето при себе си и на рождения си ден, независимо от режима на лични контакти в определени с диспозитива часове, съобразени с графика и възрастта на детето.

Майката следва да има възможност да осъществява режима на лични контакти и един месец през лятото, когато бащата не ползва платен годишен отпуск, като същият е длъжен ежегодно да уведомява майката за намеренията си да ползва летен отпуск. Изискването бащата да уведомява писмено майката ежегодно за летния месец, през който ще ползва

платен отпуск през следващата календарна година е продиктувано от необходимостта майката да може да планира ползването на платения си отпуск в период, който не съвпада с този на бащата, за да може практически да се осъществява ежегодният режим на лични отношения на майката с детето през летните месеци. Ето защо при неизпълнение на горното майката следва да има право да осъществява ежегодния режим на личен контакт с детето за един месец през лятото съобразно своя редовен платен годишен отпуск по утвърдения от работодателя ѝ график, за което следва да уведоми бащата. В случая, удължаването на продължителността на срещите през лятната ваканция е и компенсация за по-ограничените ежемесечни контакти между майката и детето.

В тази връзка следва да се отбележи, че настоящото съдебно решение **не** разрешава спора със сила на пресъдено нещо, тъй като производството е по спорна съдебна администрация. Във всеки един момент страните могат да изменят **доброволно** режима на лични отношения, единствено изискване за което е рационален диалог между тях за най-голямата им ценност – тяхното дете. Съдебното решение само гарантира правото на защита при неспазване на постановения режим. Решението не изключва възможността майката да взема детето и при всеки друг удобен и за двамата родители случай при взаимна уговорка и разбирателство между тях.

По въпроса за дължимата издръжка.

По отношение на дължимата издръжка съдът взе предвид вече постановеното съдебно решение, настъпилите след постановяването му промени, свързани с динамичната икономическа обстановка, инфлационните процеси, нарастването на цените на основни стоки и услуги, размера на минималната работна за страната /710 лв./, както и общия разход на непълнолетен член от домакинство за второто тримесечие на 2022 г., съгласно данни на НСИ /около 540 лв., след приспадане на разходи за алкохол, цигари, данъчни и осигурителни вноски, заеми и др./, възрастта на детето, нуждите от подходящо облекло, храна, образователни потребности, занимания, учебни материали. При съобразяване на посочените обстоятелства, наред с конкретните данни за образователните нужди на детето, включително и предвид психическото състояние на детето, при условията на чл. 162 ГПК съдът счита, че този минимален доход на детето, който да му позволи да задоволява неговите основни потребности, е в размер на сумата от 560 лв. месечно.

При съобразяване на трудовата заетост и реализираните от страните доходи, при определена месечна издръжка в размер на 560 лв., бащата като фактически отглеждащ родител следва да поеме 260 лв., а останалата част в размер на 300 лв. следва да бъде поета от майката. Доколкото ищецът е поискал присъждане на издръжка в размер на 200 лв. и с оглед диспозитивното начало в процеса, съдът определя издръжка в размер на 200 лв., платима ежемесечно от майката.

По предложението на Дирекция „СП“ по чл. 138а, ал. 3 СК.

Съгласно чл. 138а, ал. 3 СК при спор за родителски права по предложение на дирекция „Социално подпомагане“ съдът с решението може да определи ползване на задължителни социални услуги от родителите, самостоятелно или заедно с детето. В изготвения по делото социален доклад Дирекция „СП“ е изразила становище, поддържано и в с.з., че в интерес на Н. е по отношение на нея и родителите ѝ да бъде приложена разпоредбата на чл. 138а, ал. 3 СК. В конкретния случай съдът намира предложението на Д „СП“ за напълно обосновано, предвид данните, че родителите не съумяват самостоятелно да осъществят ефективна комуникация, активно слушане и диалог помежду си, а обтегнатите им отношения се отразяват изключително негативно върху детската психика. Съдът счита, че страните се нуждаят от подкрепа във връзка с формиране на умения за ефективна комуникация помежду си, за налагане на единни правила и поставяне на граници по отношение на детето, без да уронват авторитета и достойнството на другия родител, като в този смисъл напълно адекватно и необходимо е прилагането на мярката по чл. 138а, ал. 3

СК.

По разноските:

Предвид характера на производството като спорна съдебна администрация разноските остават за страните така, както са ги направили.

Доколкото ответната страна е останала задължена за разноски – 105,20 лева съгласно протоколно определение от 15.06.2022 г. (на л. 186, стр. 2), както и 270,70 лева, съгласно протоколно определение от 19.10.2022 г. (на л. 236, стр. 4), и липсват доказателства същите да са внесени, следва да бъде постановено определение за принудителното им събиране.

Следва да бъде определена по реда на чл. 78, ал. 6, вр. чл. 83, вр. чл. 69 ГПК и държавна такса, дължима по иска за издръжка в размер на 288 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ИЗМЕНЯ на осн. чл. 127, ал. 2, вр. чл. 59, ал. 9 СК споразумение, утвърдено с Решение № 1226/26.07.2019 г. по гр.д. № 6792/2018 г. по описа на РС-Перник, като:

ПРЕДОСТАВЯ упражняването на родителските права спрямо малолетната Н. Р. Р., родена на ***** г., ЕГН ***** на бащата Р. Й. Р., ЕГН *****.

ОПРЕДЕЛЯ МЕСТОЖИВЕЕНЕТО на Н. Р. Р., родена на ***** г. при нейния баща Р. Й. Р., на адрес гр. П., ул. „****“, както и на всеки друг адрес, на който бащата се премести да живее, за което обстоятелство следва да уведоми майката.

ОПРЕДЕЛЯ следния режим на лични контакти:

Майката Д. Н. Н., ЕГН ***** има право да вижда и да взема при себе си детето Н. Р. Р., родена на ***** г.:

1. Всяка втора и четвърта седмица от месеца от 18:00 ч. в петък до 18:00 ч. в неделя, с преспиване при майката в петък и в събота;
2. На личните празници на детето (рожден ден и имен ден) – всяка нечетна година от края на учебните занятия до 20,00 часа, а ако датата се пада в почивен ден – от 09,00 до 20,00 часа.
3. Независимо от определения режим, майката има право да взема детето на рождения си ден на 02.06. за времето от края на учебните занятия до 20,00 ч., а ако рождената дата се пада в почивен ден – от 09,00 до 20,00 часа.
4. В нечетните години – първата половина от коледната ваканция от 23.12. до 27.12. включително и първата половина от великденската ваканция, а в четните години – втората половина от коледната ваканция и втората половина от великденската ваканция;
5. През всяка първа половина от дните, определени като ученически ваканции, извън коледните и великденските.
6. Един месец през лятото, когато бащата не ползва платен годишен отпуск. Съдът ЗАДЪЛЖАВА Р. Р. ежегодно до 30.03 на същата година да уведомява писмено Д. Н. за летния месец, през който ще ползва платения си годишен отпуск през календарната година. При неизпълнение на горното Д. Н. има право да осъществява ежегодния режим на личен контакт с детето за един месец през лятото съобразно своя редовен

платен годишен отпуск по утвърдения от работодателя ѝ график, за което съдят ЗАДЪЛЖАВА Д. Н. да уведоми бащата писмено до 15.05 в същата година.

ОСЪЖДА Д. Н. Н., ЕГН ***** да **заплаща** издръжка на Н. Р. Р., ЕГН ***** , действаща чрез своя баща и законен представител Р. Й. Р. в размер на **200,00 лева** до 15-то число на месеца, за който се отнася, считано от влизане в сила на съдебното решение до настъпване на основания за нейното изменение и прекратяване.

ПОСТАНОВЯВА на осн. **чл. 138а, ал. 3 СК** ползване от страна на Р. Й. Р., ЕГН ***** и Д. Н. Н., ЕГН ***** ползване на задължителни социални услуги – самостоятелно и заедно с детето Н. Р. Р., родена на ***** г., за установяване на ефективна комуникация помежду си, без да уронват взаимно авторитета си като родители пред детето, повишаване на родителския капацитет, формиране на умения за налагане на правила по отношение на детето, поставяне на граници върху поведението му, **за срок от 1 година**, считано от началото на социалната услуга.

ОСЪЖДА Д. Н. Н., ЕГН ***** да **заплати** в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на Районен съд Перник на основание чл. 78, ал. 6 ГПК сумата от **288,00 лева** – държавна такса по иска за издръжка.

ОСЪЖДА Д. Н. Н., ЕГН ***** , да **заплати** в полза на бюджета на съдебната власт по сметка на Районен съд Перник на основание чл. 77 ГПК сумата от **105,20 лева** – възнаграждение за вещо лице, съгласно протоколно определение от 15.06.2022 г., както и **270,70 лева** – възнаграждение за вещо лице, съгласно протоколно определение от 19.10.2022 г.

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред Окръжен съд Перник в двуседмичен срок от връчването му на страните.

УКАЗВА на страните, че в **едномесечен срок** от влизане в сила на решението следва да се обърнат към ДСП-П. за изпълнение на социалните услуга.

ПРЕПИС от решението да се връчи на страните на осн. чл. 7, ал. 2 ГПК, както и на Дирекция „Социално подпомагане“ – за сведение, с оглед постановения диспозитив по чл. 138а, ал. 3 СК.

Съдия при Районен съд – Перник: _____